

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

9 Quibus verbis lex, seu praeceptum constitutum intelligatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

ex huiusmodi sententis præcipue constituantur: & deciditur expressè in cap. causis, de re iudicata: ubi, cum in similibus causis ceteri teneantur similiter iudicare, & hoc modo sententia lata à Pontifice, & vniuersali Ecclesie proposita errorem non potest continere.

6 Quæ dicta sunt de sententia, eodem modo locum habent in epistola, & re scriptis Principis, habere quidem vim legis si declarant proprias leges, vt deciditur in l. i. ff. de consir. princ. ibi, Quodcumque Imperator per epistolam constituit, vel edicto præcipit, legem esse constat: & sumitur ex secunda parte supra dictæ legis vit. C. de legib. sic aliis relictis docet Suar. lib. 3. c. 13 sine Si verò opinione propria interpretante ius naturale, aut diuini, eius re scripta, nisi aliquo signo sufficienter manifeste tale responsum velle pro lege haberi, quod præcipue locum habet, quando tale responsum aduertatur iuri communi, tunc enim præferendus est Princeps non voluisse legem statueri, sed priuilegium concedere, & cum aliquibus dispensare, fauetque cap. pastoralis, de fide instrument.

7 Sed inquires, an quæ dicta sunt de Principis, & legislatoris supremi sententia, & re scripto, dicendum etiam sit de sententia alicuius magistratus illi subiecti casu, quo potestatem habeat pro sua provincia leges ferre, quales habent Episcopi in suo Episcopatu: Breuiter respondeo cum Suarez supra illo cap. 13. n. 18 & lib. 4. c. 14. sine n. 13. Si sententia, vel responsum magistratus sit declaratum iuris totius regni, nequaquam vim habet legis, etiam in sua provincia, quia talis interpretatio nequit esse communis omnibus provinciis, cum non procedat ab habente in omnes potestatem. Inordinatum autem est legem communem in vna provincia vnum sensum habere, & non in alia. Ergo non est credibile, talem potestatem à legislatore supremo concedi. Si verò responsum, seu sententia sit non contraria iuri communi, neque illius declaratiua, sed explicet solum quid sibi videatur in illa causa iuri naturali, diuiso, vel communi regni conforme: tunc dicendum est, legis vim habere posse, si ipse velit: explicare autem debet hæc voluntatem aliquo signo publico, aliis intra limites cuiusdam particularis sententia, vel responsi manebit.

PUNCTUM IX.

Quibus verbis lex, seu præceptum constitutum intelligatur.

- 1 Debent esse, quæ sufficienter exprimant voluntatem legislatoris.
- 2 Expenduntur verba præceptum indicantia.
- 3 Quid dicendum de verbis imperatiui modi, & in actu exercitio præceptum indicantibus.
- 4 Ex recepta consuetudine aliqua verba inducunt grauem obligationem, quæ ex se non videbantur inferre, & aliqua non inferunt, quæ ex se inferre videbantur.

1 **C**ertum est apud omnes, ea verba esse debere ad legis constitutionem, quæ sufficienter exprimant voluntatem legislatoris intendens obligare, quia est res grauis, & subditis onerosa. Quapropter in casu dubio, an verba aliqua præceptum, & legem impotent, an consilium, & exhortationem: reputanda sunt consilium, & non legem, vt docet Castro lib. 1. de lege parnali, cap. 5. document. 4. & docet Sanchez lib. 6. in Decalog. cap. 4. num. 27. & 66. & nos diximus tract. 1. de conscient. disp. 1. p. 7. Et generaliter quoties verba legis intelligi possunt de obligatione veniali, non debent ad mortale extendi, quia semper in dubio, & in penis benignior interpretatio facienda est. Interpretatione, & l. si Preses, ff. de penis, & habetur regul. in penis, de regul. iur. in 6. & tradit Sayrus lib. 3. clauis regia, cap. 7. num. 29. Nauar. sum. cap. 13. num. 50. Sanchez lib. 6. in Decalog. cap. 4. num. 76. His positis.

2 Verbo, quæ præceptum, & legem affirmatiuam significant, sunt præcipio, iubeo, impero, mando, quæ legem prohibentem sunt, prohibeo, inhihero, veto, interdico, sic Azor. tom. 1. institutio num. moralium, lib. 5. c. 6. q. 5. Valquez 1. 2. disp. 1. 8. cap. 3. n. 22. Suar. lib. 3. de legibus, c. 15. n. 6. plures referens Thomas Sanchez lib. 6. in Decalog. c. 4. n. 33 & constat ex cap. ex his, de verborum signific. in 6. & Clem. exiit de paradiso, de verborum signific. Neque audiendus est Emanuel Sa. verbo lex, n. 6. Azor supra dicentes verbum iubeo, vel mando, præceptum graue non importare, quia, vt bene probat Thomas Sanchez, Valquez, & alij supra. Item prorsus significant ac præcipio & impero.

Alia sunt verba supradictis æquipollentia, quæque præceptum de se important: hæc sunt cum dicitur, teneantur omnes, obligentur omnes, nemini liceat, nemo possit, & generaliter omnia illa verba, quæ necessitatem important: tradit Valquez cap. 3. num. 21. Suarez num. 6. Sanchez num. 38. quia cum his verbis non intendat legislator inducere necessitatem naturalem, sed solum mortalem, & obligatoriam, inferat velle præceptum imponere.

De verbo debet, est alicui Doctores sentiant debitum honestatis, & non necessitatem importare: ac communiter sententia docet necessitatem Imperij proprie significare, sic Valquez disp. 158. cap. 3. num. 21. Sanchez lib. 4. de matrimo. disp. 23. num. 22. & lib. 6. in Decal. cap. 4. num. 36. Secus verò dicendum de verbo oportet, hoc enim honestatem, & conuenientiam rei declarat, non imperium, Suarez num. 10. Sanchez num. 37. est Nauar. sum. c. 13. num. 53. Sa. verbo lex, num. 6. Tolet. in fin. sum. de peccat. mort. cap. 2. n. 2. & alij relati à Sanchez supra, contra sentiant.

Verba communita, & indifferencia præcepto, & exhortationi, sunt volumus, decernimus, ordinamus, statuimus, monemus, hortamur, intendimus, sancimus, inuocamus, & similia; proxi bene probat Sanchez n. 40. Azor. Valquez Suarez supra.

3 De verbo imperi imperatiui modi, & in actu exercitio præceptum indicantibus; dubium est inter Doctores: an absolute protola præceptum continet? Hæc sunt, facite, caute, soluite, abstinete omnes, nemo audeat, & Castro lib. 1. de lege par. cap. 5. docum. 4. Caier. 2. 2. quæst. 1. 66. art. 9. circa solut. ad 2. Carbon. de leg. lib. 7. disp. 4. ad fin. exilimant præceptum non continere. Nauar. verò cap. 23. num. 49. Emanuel Sa. verbo lex, n. 6. Sayrus in clauis regia, lib. 3. cap. 7. n. 16. solum importare obligationem sub veniali non sub mortali.

Mhi placet sententia Thomæ Sanchez n. 39. standum in hac parte esse consuetudini igitur, quod si de hac consuetudine non constat, attendendum esse materiam grauitatem, & necessitatem, quæ si magna sit, & grauius à legislator fuerit ponderata, censenda sunt illa verba præceptiua esse. In decretis autem Conciliorum, & summorum Pontificum, ferè semper accipienda sunt, vt dixit Valquez 1. 2. disp. 158. c. 2. n. 24. Bonacina disp. 1. q. 1. punct. 7. §. 4. num. 10. Et probari efficaciter potest primo, ex Clement. exiit, de verborum signific. item quia, vt sic non itaque; vbi ex materia grauitate, ex humiliori verbis, ait Pontifex colligendum esse præceptum, & tradidit Abbas, Felin. Imola, Anton. & alij in cap. nam concesserunt, in fine de constitutis. Secundo probatur ex decreto Trident. sess. 13. cap. 5. & 7. vbi Sacerdotes celebrant non premissa confessione, ob noxiam Confessoris, præcipitur quamprimum possit confiteri. Quod præceptum non aliis verbis statuitur quam imperatiuis ibi. Quid si necessitate urgente sacerdos absque præmissa confessione celebrauerit, quamprimum confiteatur. Tertio in decreto Clement. VIII. de casuum reservatione, latum est præceptum, ne superiores pro tempore existentes vrantur scientia confessionis ad exteriorum gubernationem. Quod præceptum his verbis imperatiuis pronuntiatum fuit. Dicitur enim ibi. Caveant diligentissime, ne ea notione, quam de aliorum peccatis in confessione habuerint, ad exteriorum gubernationem vrantur. In quibus verbis esse præceptum docuimus in tract. de penitent. disp. vlt. de sigillo.

4 Aduertendum tamen est quodcumque verbis etiam indifferenciis, alia adiunguntur, ex quibus iuxta receptam consuetudinem, iudicatur animus superioris intendens obligationem imponere; in omnium sententia, illa verba indifferencia legem, vel præceptum constitunt. Hæc sunt, fiat in superior, Ordinamus hoc faciendum in virtute obedientis, sub pena prestari iuramenti, in virtute Spiritus sancti, quia hæc verba indicant obligationem obedientie ex voto, vel iuramento. Item est, sub interminatione maledictionis eterne, vel gehennæ, vel indignationis Apostolorum; quia absque culpa graui hæc maledictio, & indignatio non contrahitur: sic Azor. tom. 1. in iur. moralium, lib. 5. cap. 6. quæst. 5. Valquez disp. 158. cap. 5. num. 46. Sanchez plures referens lib. 6. in Decalog. cap. 4. num. 43. E contra verò possunt esse verba iuxta præceptiua, neque præceptum continere, quia ex verba communi religionum constat præcepta superiorum non obligare ad culpam, quibuscumque verbis preterantur, nisi eis addatur, in virtute sanctæ obedientie, vel in virtute Spiritus sancti, vel in nomine Iesu Christi. Sic habetur in Societate Iesv. 6. part. constitut. cap. 5. sine, quia vsque hæc verba addantur, non censentur superiores suam voluntatem obligandi satis explicare: & ita tradit Valquez disp. 158. cap. 3. n. 24. Lessius de iustit. lib. 2. c. 41. Aub. 9. n. 76. Thomas Sanchez lib. 6. in Decal. c. 4. n. 70. vbi bene aduertit idem esse, si superior præcipere, non excommunicatione, vel maledictione eterne, quia tunc etiam non addatur, in virtute obedientie, vel in nomine Christi, satis explicat suam voluntatem obligandi.

Patentes verò respectu filiorum, & Abbatissa respectu monialium, qui iurisdictionem spiritualem non habent, ac probe non possunt in virtute Spiritus sancti, vel obedientie præcipere, si præcipiant sub maledictione eterne vel sub aliis verbis sufficienter explicatis suam voluntatem, & materia præceptiua gravis sit, quia grauius gubernationi domesticæ conducit, absque dubio obligant sub mortali: sic Sanch. supra.